

Den flygande kvinnan i Cuetzalan

Petra klättrar upp för att genomföra dagens första dans.

Flygardansen är en gammal ritual som ursprungligen bara gjordes en gång per år. I dag utförs den minst en gång i veckan för att locka turister.

Är det okej att **exploatera ursprungskulturen**? Varför frivilligt hoppa ner baklänges från en trettio meter hög träpåle? Följ med till Cuetzalan, byn bland molnen, i centrala Mexiko för att få svar.

TEXT & FOTO: FREDRIK QUISTBERGH

I **ETT AV TORGSTÄNDEN** i den mexikanska byn Cuetzalan finns en märklig leksak. Från en träpinne hänger fyra dockor upp och ner i tunna snören.

– Det är voladores, förklarar försäljerskan Daniela. De kan flyga också, titta här!

I foten där pinnen sitter fast finns en liten lucka. Daniela öppnar den, kopplar vant ihop polerna på två batterier och dockorna börjar snurra runt. Hon berättar att den kostar 250 pesos och att de säljer cirka två i veckan.

– Men det är givetvis bättre i verkligheten, säger Daniela. Kom hit i morgon så får ni se dem flyga på torget.

Vid tolvtiden dagen efter har ungefär trehundra personer samlats på torget i Cuetzalan. I mitten av torget, framför kyrkan, står en trettio meter hög påle av tall. Pålen symboliserar kommunikationen mellan dödsriket och de levandes värld. Vid foten av pålen, som representerar den punkt där de olika världarna möts, står sex personer och småpratar med varandra. De är uppklädda med fjädrar, pappblommor och rött sammetstyg med mönster av örn eller fjärl.

En av dessa personer är den 20-åriga läraren Petra Tirado Ramiro. Hon går fram till träpålen, gör korstecknet och börjar klättra upp. Petra är en av de få som fortfarande utför *La danza del*

volador (Flygardansen). Dansen är en gammal ritual som har sitt ursprung i totonackulturen. Totonacfolket hade sitt starkaste fäste i Veracruz-regionen, där Cuetzalan ligger. En gång per år utfördes flygardansen för att fira skörden. Nu görs den minst en gång i veckan för att locka turister.

NÄR PETRA OCH RESTEN av dansarna kommit upp till toppen samlas de på en liten plattform. Gregorio, som ska leda ceremonin, börjar spela på en handdrumma och blåser i vassflöjt. Samtidigt lutar han sig bakåt, ett väderstreck i taget, för att hälsa på solen. Petra och tre av de andra dansarna tar tag i repstumpar som dragits runt en trissa. Repändarna fäster de vid ankarna och snart är de redo för att flyga. På en given signal från Gregorio lutar de fyra sig ut med ryggarna mot marken och faller. Med huvudet före snurrar de sig ner. Varje dansare gör tretton varv runt pålen. Fyra dansare gånger tretton varv ger siffran 52, vilket är det antal år som bildar ett mesoamerikanskt sekel. Hela ceremonin utförs på precis samma sätt som den gjorts i hundratal år.

– Det kritiska ögonblicket är vid start och landning, berättar Petra. Vid starten gäller det att alla kommer iväg samtidigt. Vid landningen måste du hinna räta upp dig och landa på fötterna. Men det bästa är när jag flyger, det är en häftig känsla.

Väl nere på marken går dansarna runt och samlar in pengar. Turisterna vill också ta kort på dem. Petra är särskilt populär eftersom det finns få flygdansande tjejer.

– I början frågade jag alltid dem som tog kort på mig om de inte kunde skicka en kopia. Men nu har jag slutat med det eftersom ingen någonsin skickat några bilder.

Petra blev flygdansare dels för att hon alltid gillat höjder, dels för att traditionen inte ska gå förlorad. De flesta av killarna som flygdansar jobbar till vardags som snickare och är vana vid höga höjder. Att det inte finns så många flygdanserskor tror Petra beror på en blandning av kultur och tradition.

– Många är rädda för att klättra upp trettio meter utan skydd. Men i dag är vi faktiskt tre

tjejer i Cuetzalan som håller på. För ett år sedan var det bara jag.

Hur många danser gruppen hinner med på en dag varierar kraftigt. Vissa dagar omöjliggör dimman helt dansen och andra dagar kan de göra fem stycken. Under en normaldag samlar de in mellan 600 och 800 pesos. Alla inkomster delas lika i gruppen. För en dags arbete får Petra cirka 100 pesos (60 kronor). Men är det verkligen okej att tjäna pengar på en urgammal tradition?

– Jag gör det inte för pengarna utan för att jag gillar det, svarar Petra. Om jag ville tjäna pengar kunde jag jobba någon annanstans och tjäna minst 200 pesos om dagen.

Tvärtom tycker Petra att gruppen får alldeles för lite stöd för sin kulturgärning. Borgmästaren har inte ställt upp med ett öre och pålen kom dit på initiativ av ett gäng företagare i området. Trots att Petra älskar att flyga tror hon det kan bli svårt att fortsätta med dansen.

– Jag tänker studera vidare och då kan det bli besvärligt att hinna med. Dessutom kanske jag går upp i vikt och då blir det svårare att flyga.

– Blir du aldrig rädd?

– Nej, jag klättrade ofta i träd när jag var liten. ■

På torget i Cuetzalan kan man köpa voladortavlor.